

به نام خدا

مبارزه و تروریسم

در قانون جدید مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

محسن طیب

۱۳۹۲

سرشناسه	:	طیب، محسن، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	محرابه و تروریسم در قانون جدید مجازات اسلامی؛
مشخصات نشر	:	محسن طیب تهران: سخنوران، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	:	۱۵۲ ص
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۹۷۵-۶۸-۹ ۱۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	محرابه (فقه) - تروریسم -- قوانین و مقررات -- ایران
شناسه الزوده	:	افساد فی الارض -- قانون کیفری ایران.
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۲ ۲ ج ۹ ط ۱۹۶/۵BP
رده بندی دیویی	:	۳۹۷/۳۷۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۲۷۶۹۶۴

کلرگر شمالی، بعد از لاورد دیوان، شماره ۱۴۰۷، طبقه اول

تلفن: ۶۶۴۷۶۳۰۶ - ۰۹۱۹۳۶۶۶۱۳

Solkhanvaran_pub@yahoo. Com

محرابه و تروریسم در قانون جدید مجازات اسلامی

مؤلف: محسن طیب	✳	ناشر: سخنوران
چاپ اول: ۱۳۹۲	✳	حر و کجیبی و صفحه‌آرایی: سخنوران
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه	✳	لیتوگرافی، چاپ، صحافی: اول
طراح جلد: مهدی محمودی	✳	تلفن مرکز بخش: ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳
قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال	✳	۹۷۸-۶۰۰-۶۹۷۵-۶۸-۹

پیشگفتار

جرایم محاربه و تروریسم با وجود اختلافاتی که با یکدیگر دارند، دارای وجوه مشترک نیز می‌باشند. بررسی این دو عنوان مجرمانه در سطح سیاست‌های کیفری حاکم بر آن‌ها نشان می‌دهد که هر دو عنوان یاد شده، مشمول سیاست بسط و گسترش مفهومی قرار گرفته‌اند. در این راستا تروریسم همواره دچار ابهامات مفهومی متعددی بوده است تا جایی که تعریف واژه تروریسم را با مشکل مواجه ساخته است و حقوقدانان از نیل به یک تعریف منسجم که مورد توافق همه باشد، بازمانده‌اند.

محاربه در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ (ماده ۱۸۳) و قانون جدید مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ (ماده ۲۷۹) که همان برگردان آیه شریفه ۳۳ سوره مبارکه مائده می‌باشد، جرم‌انگاری شده است. حال آن‌که علی‌رغم اشاره و جرم‌انگاری ترور در قالب سوء قصد به جان مقامات سیاسی داخلی و خارجی (ماده ۵۱۶ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ و ماده ۷۴۷ قانون جدید مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲) و یا پیش‌فرض اینکه «ترور» و «تروریسم» متفاوت بوده، قانون مجازات اسلامی نه تعریفی از تروریسم ارائه و نه آن را جرم‌انگاری کرده است. در همین راستا، کتاب حاضر مفاهیم و تعاریف متناسب با این عنوان مجرمانه را ارائه نموده و خلاء آن را در قوانین کیفری مشخص کرده و جرایم محاربه و تروریسم به صورت تطبیقی با قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ و ۱۳۹۲ مورد بحث قرار گرفته است. کتاب حاضر دارای هیچ ضمیمه‌ای اعم از قانون، اساسنامه، رویه قضایی و... نبوده و محققان و دانشجویان محترم با توجه به توضیحات و اشارات موجود در پاورقی‌ها، به منابع مورد نظر مراجعه نمایند.

در اینجا لازم می‌دانم از کلیه اساتید، متخصصان و تأثیرگذاران بزرگواری که نگارش این کتاب، حاصل آموزه‌های بی‌بدیل، مشاوره‌ها و ارشادهای دلسوزانه و رهنمودهای ارزشمند

آن‌ها بوده، تشکر کرده و توفیق آنان را از خداوند متعال خواستارم. از خوانندگان و اساتید محترم تقاضا دارم نظرات و دیدگاه‌های خویش را از اینجانب دریغ ننموده تا در چاپ‌های بعدی کتاب مورد بهره‌برداری و استفاده قرار گیرد.

محسن طیب

پاییز ۱۳۹۲

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
فصل اول: کلیات 	۹
۱-۱. مقدمه.....	۱۰
۲-۱. مسئله محاربه و تروریسم.....	۱۲
۳-۱. اهمیت پرداختن به موضوع محاربه و تروریسم.....	۱۴
۴-۱. مطالعات مرتبط.....	۱۵
۵-۱. نوآوری در مطالعه محاربه و تروریسم.....	۱۵
۶-۱. اهداف بررسی محاربه و تروریسم.....	۱۵
۷-۱. سؤالات و فرضیه‌های قابل طرح.....	۱۶
فصل دوم: مفهوم محاربه و تروریسم 	۱۷
۱-۲. مفاهیم محاربه و تروریسم.....	۱۸
۱-۱-۲. مفهوم محاربه.....	۱۸
۲-۱-۲. مفهوم تروریسم.....	۲۲
۲-۲. سابقه تاریخی جرم‌انگاری جرایم محاربه و تروریسم.....	۳۲
۱-۲-۲. تاریخچه محاربه و جرم‌انگاری آن.....	۳۲
فصل سوم: ارکان، انواع و اقسام محاربه و تروریسم 	۵۳
۱-۳. ارکان محاربه و تروریسم.....	۵۴
۱-۱-۳. ارکان محاربه.....	۵۴
۲-۱-۳. ارکان تروریسم.....	۶۴
۲-۳. انواع و اقسام محاربه و تروریسم.....	۷۹
۱-۲-۳. انواع محاربه.....	۷۹
۲-۲-۳. اقسام تروریسم و مبارزه با آن.....	۸۵

فصل چهارم: تفکیک و تطبیق محاربه و تروریسم و مقایسه آن با جرایم مشابه	۹۷
۴-۱. تشخیص محاربه از سایر عناوین مشابه:	۹۸
۴-۱-۱. بنی	۹۸
۴-۱-۲. افساد فی الارض	۱۰۴
۴-۲. تفکیک تروریسم از اقدامات مشروع و قانونی و مقایسه آن با محاربه	۱۱۱
۴-۲-۱. تفکیک اقدامات مشروع و قانونی از تروریسم	۱۱۱
۴-۲-۲. تک و اغتیال	۱۲۲
۴-۲-۳. نقاط تشابه و تفاوت محاربه و تروریسم	۱۲۴
فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات	۱۳۳
۵-۱. نتیجه گیری	۱۳۴
۵-۲. پیشنهادات	۱۳۶
منابع و مأخذ	۱۳۷
منابع فارسی	۱۳۷
کتاب	۱۳۷
مقالات	۱۳۹
پایان نامه ها	۱۴۰
روزنامه ها	۱۴۱
منابع عربی	۱۴۱
کتاب	۱۴۱
منابع انگلیسی	۱۴۳
کنوانسیون ها	۱۴۳
نمایه (فهرست واژگان)	۱۴۵

۱-۱. مقدمه

از آنجا که بزه محاربه و افساد فی الارض، در زمره جرایم حدی محسوب می‌شود، مشمول سیاست‌های خاص کیفری قانونگذار اسلامی قرار گرفته است. هرچند برخی از مختصات حقوقی عنوان مجرمانه فوق، با دیگر عناوین مجرمانه حدی شباهت دارد، لیکن ویژگی‌های خاص محاربه سبب شده است تا در تحلیل سیاست کیفری اسلام در زمینه این بزه، به تشریح مباحث متفاوت با دیگر جرایم حدی نیز پرداخته شود. این وضعیت متفاوت است که موجب می‌شود تا سیاست‌های کیفری حاکم بر جرایم حدی حق الهی، درباره این بزه مهم جاری نگردد؛ و از این‌روست که سخت‌گیری متعدد و متفاوت قانونگذار در زمینه اثبات سایر جرایم حدی، اغلب در مورد بزه محاربه قابل اعمال نبوده و بزه مهم محاربه براساس تصریح قانون مجازات اسلامی، تنها با یک بار اقرار اثبات می‌شود و انکار بعد از آن در این زمینه بی‌تأثیر است.^۱ به طور کلی سیاست کیفری اسلام در این زمینه مبتنی بر این تحلیل است که در جرایمی که علیه امنیت عمومی مردم باشد، به دلیل اهمیت ویژه آن، در مرحله اثبات جرم، سخت‌گیری نمی‌شود و در مرحله تعیین پاسخ‌های کیفری، تشدید مجازات‌ها مورد نظر بوده است.^۲ از طرف دیگر بررسی عنوان مجرمانه محاربه در قوانین پس از پیروزی انقلاب اسلامی نشان می‌دهد که عنوان مزبور، به تدریج توسعه و گسترش زیادی پیدا نموده است. محاربه از معدود عناوینی است که در دو دهه اخیر تا این اندازه بسط مفهومی را به خود دیده است. محاربه که در کلام فقهی اکثر فقها محدود به شکل خاصی از جرایم علیه امنیت عمومی بوده، در سیاست کیفری قانونگذار چنان توسعه یافته که جرایم مختلف و متفاوتی در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی را شامل می‌شود. سیاست کیفری مزبور سبب شده تا محاربه و

۱. مجیدی، سید محمود؛ جرایم علیه امنیت، چاپ اول، بهار ۱۳۸۶، نشر میزان، ص ۱۵۵

۲. جهت اطلاع گسترده‌تر پیرامون سیاست کیفری اسلام در مورد جرم محاربه و افساد فی الارض رجوع شود به، صادقی، محمدمادی، "گرایش کیفری سیاست جنایی اسلام"، رساله دکتری دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۷.